

ESKUARA ESKOLETAN

Asian asi, bear ote nitzauzue oraino egun ere mintzatu eskuaraz? Engoitik jaki untarik asecheak zaretela beldur naiz. Bizkitartean ez nauke gogoan dutana erran gabe laburzki bi itzez. Gero aldatuko gira solasez.

Egungo eskoletan asko eta asko ikasten da, bertze orduz ikasten ez ginuenik. Badute or aro eta espantu; au ikasten ura ikasten dela: ikasten irakurtzen, ikasten izkiriatzen, ikasten frantsesa, ikasten karkula; ikasten «*l'Histoire et la Géographie, et la Grammaire et la Chimie, la Physique, la Botanique et l'Astronomie*» Brrrr...! Zer ez dute ikasten egungo eguneko aurrek? Amar urtetan badakite guk berrogoitan dakigun bezenbat. Uste bederen dute zer nai badakitela. Bainan badut beldur, *uste* orrek uste geienek bezala erdia *ustela* duela, eta bertze erdiaren erdia ere bai.

Asteko, nondik nai duzue oinbertze gauza sar diten aur baten bu-ruan, zintzatzen ere doi-doia dakiten adinean?

Beinere deusetako ez dituzketen jakitate batzuen achaletik ausiki bat jasta... iduri zerbait; eta gero ein batera eltzearekin, kuskua utsa. Ikasi bearren zituztenak jakin gabe geldi; ala nola baitire bi gauzarik bearrenak: erlisionea eta sor-erriko mintzaia, egun oroz, nai eta ez aoan erabili bear duten mintzaia ura, guretzat *eskuara*.—Zer derasaguzu? Erlisioñez bezainbatean, ongi da; ura ba, aur guziek bear dute, edo lukete ikasi eskoletan, eskola guzietan; churi ala gorri, orotan. Bainan eskuara, zertako? Eskualdun ez direnek ez bide dute aren ikasteko gutiziarik. Ain da gaiñtoa, diotenaz, arrotzentzat, debruak berak bere antze guziarekin egundaino ezin ontsa ikasi baitu!

Ala Eskualdunek dezaten ikas eskuara zinduke nai zuk?—Bai, ori dut galdatzen. Frantsesa ikastea ongi zaut; ongi baino obeki. Egungo egunean, bereziki mutikoentzat baitezpada bear den gauza da frantse-
sa. Ez naski errotik, itz guziak chuchen. Nork daki ala? Bainan ots,

apur bat; soldadogoako arat-unatetan buruzagi eta lagunekilakoaren egiteko doia. Bai eta salerospen edo zerbait olakotarik bizi bear due-narentzat geichago ere on da. On da, bear-orduan *letra bat* bear den bezala itzulika aal izaitea. Andik arat, bakarrak dire jakitate geiagoren bearrik duketenak.

Bainan Eskual-erri betean, Eskualdun batzu eskuaraz bi lerroren izkiriartzen ez dakitenak baditazkela ere bitchi zaut.

Bitchi ba, bainan ala baita; ez ditake ere bertzela izan. Nola nau-zue jakin dezaten ikasi ez dutena?—Zer beraz? Eskuaraz izkiriartzen ziniokete irakatsi nai Eskualdun aurrei?—Bai naski eta segur alere.—Bainan zertako ikas sortzetik ja dakitena? Orri nindagon; zerbait olako ateraturen zinautedalakooan. Eta errazue: Frantses iri oitan zertarat doazi, zuen ustez, aurrak eskoletarat?—Frantsesaren ikasterat.—Fran-tesaren? Bainan aur eiek badakite sortzetik frantsesa, etchean beti frantsesez mintzo direnaz geroz; burasoekin ala auzoekin beti frantse-sez. Badakite beraz frantsesa; ez dute ikastearen bearrik.—Bai, bainan obeki ikasteko doazi eskolarat.—A! obeki? Eta guk, ez ote ginuke on eskuarato unen obekichago mintzatzen eta bereziki izkiriartzen ikas-tea? Ori uste duena, zoro bat da ederra, edo ez-azolatu bat, Eskual-dunaren izena ere merezi ez lukena.

Anitz banuke emen erratekorik. Bainan alferretan mintzatzea lita-ke. Beinik bein gobernamentuko eskoletan eskuararentzat toki pochi baten galdetzea alper-alperrik litake.

Erlisioea bezen kasik iguin dute eskuara eta eskualduntasuna orai-ko buruzagiek.

Bainan giritino eskoletan bederen, bertze lanak egitearekin, zer gal lezakete aur Eskualdunek, eskuara pochi bat molde izkiriartzen ikas balezate? Gal, deus ez gal. Irabaz asko, askok uste duketen bai-no geiago.

Bertzeak bertze, aalgegarri ere bada bakotchak bere sor-mintzai aren izkiribuz moldatzen ez jakitea. Nonbeitko jakintsun andi batzu buruak ausiak ari dire gure mintzaia ikasi nai. Guk iduri du ez daki-gula zer egin, au ezin aantziz.

Oinbertze naasmendu eta ez-azolkeriaren artetik nola dirauken ein untan ere nago arritua.

(Eskualduna)

